

IMPROVEMENT OF TAX ADMINISTRATION MECHANISMS BASED ON DIGITAL PLATFORMS

To'rayeva Nafisa Odiljonovna

Economics" and Acting Associate Professor of the Department of Economics
Tashkent State University of Economics "Digital**Abstract**

This study examines the conceptual models of digitalization in tax administration and the management mechanisms based on digital platforms. The research highlights how digital technologies are transforming traditional tax administration systems that relied on paper documentation, manual processing, and direct inspections. Digital platforms enable automation of tax collection, reporting, auditing, and compliance processes, while providing real-time data processing and interactive communication with taxpayers. The paper analyzes different conceptual models of tax digitalization, including centralized, decentralized, and integrated systems supported by technologies such as electronic filing, automated payment systems, artificial intelligence, blockchain, and cloud computing. The study also explores the economic implications of taxation and the balance between taxation, economic growth, and stability. International experiences from countries such as Estonia, India, and Singapore demonstrate the effectiveness of digital tax platforms in improving transparency, efficiency, and taxpayer compliance. The findings indicate that digitalization not only increases tax revenue collection but also strengthens governance capacity, improves monitoring mechanisms, and reduces tax evasion risks. Despite these benefits, challenges such as cybersecurity risks, infrastructure limitations, legal adaptation, and the need for skilled personnel remain important considerations in the implementation of digital tax systems.

Keywords. Digital tax administration, tax digitalization, digital platforms, e-tax systems, artificial intelligence, blockchain, tax compliance, economic growth.

Introduction**RAQAMLI PLATFORMALAR ASOSIDA SOLIQ BOSHQARUVI MEXANIZMLARINI
TAKOMILLASHTIRISH**

To'rayeva Nafisa Odiljonovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Raqqamli
iqtisodiyot" kafedrası v.b dotsenti.**Annotatsiya**

Ushbu tadqiqotda soliq boshqaruvini raqqamlashtirishning kontseptual modellari va raqqamli platformalarga asoslangan boshqaruv mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqqamli texnologiyalar an'anaviy soliq boshqaruv tizimlarini qanday o'zgartirayotgani ko'rib chiqiladi. Oldin qog'oz hujjatlar va qo'lda ishlov berishga asoslangan jarayonlar hozirda avtomatlashtirilgan tizimlar bilan almashtirilmoqda. Raqqamli platformalar soliq yig'ish, hisobot berish, audit va soliq majburiyatlariga

rioya qilish jarayonlarini avtomatlashtirish bilan birga, real vaqt rejimida ma'lumotlarni qayta ishlash hamda soliq to'lovchilar bilan interaktiv aloqani ta'minlaydi. Tadqiqotda soliq boshqaruvini raqamlashtirishning markazlashtirilgan, markazlashtirilmagan va integratsiyalashgan modellari tahlil qilinadi hamda elektron deklaratsiya, avtomatlashtirilgan to'lov tizimlari, sun'iy intellekt, blockchain va bulutli texnologiyalar kabi zamonaviy vositalarning ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, soliqqa tortishning iqtisodiy o'sish va barqarorlikka ta'siri ham ko'rib chiqiladi. Estoniya, Hindiston va Singapur tajribalari raqamli soliq tizimlarining samaradorligini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari soliq boshqaruvining raqamlashtirilishi soliq daromadlarini oshirish, shaffoflikni kuchaytirish, nazorat mexanizmlarini takomillashtirish va soliqdan qochish holatlarini kamaytirishga xizmat qilishini ko'rsatadi. Shu bilan birga, kiberxavfsizlik, infratuzilma cheklovlari, qonunchilikni moslashtirish va malakali mutaxassislar tayyorlash kabi muammolar ham mavjud.

Kalit so'zlar. Soliq boshqaruvini raqamlashtirish, raqamli soliq tizimi, raqamli platformalar, elektron soliq tizimi, sun'iy intellekt, blockchain, soliq majburiyatlari, iqtisodiy o'sish.

Аннотация

В данной работе рассматриваются концептуальные модели цифровизации налогового администрирования и механизмы управления на основе цифровых платформ. Исследование показывает, как цифровые технологии трансформируют традиционные системы налогового администрирования, которые ранее основывались на бумажных документах, ручной обработке и прямых проверках. Цифровые платформы позволяют автоматизировать процессы сбора налогов, подачи отчетности, аудита и соблюдения налоговых обязательств, а также обеспечивают обработку данных в режиме реального времени и интерактивное взаимодействие с налогоплательщиками. В исследовании анализируются централизованные, децентрализованные и интегрированные модели цифрового налогового администрирования, а также роль современных технологий, таких как электронная отчетность, автоматизированные платежные системы, искусственный интеллект, блокчейн и облачные технологии. Кроме того, рассматривается влияние налогообложения на экономический рост и стабильность. Международный опыт Эстонии, Индии и Сингапура демонстрирует эффективность цифровых налоговых платформ в повышении прозрачности, эффективности и уровня налоговой дисциплины. Результаты исследования показывают, что цифровизация налогового администрирования способствует увеличению налоговых поступлений, улучшению механизмов контроля и снижению рисков уклонения от налогов. Вместе с тем остаются такие проблемы, как кибербезопасность, ограниченность инфраструктуры, необходимость совершенствования законодательства и подготовки квалифицированных специалистов.

Ключевые слова. цифровое налоговое администрирование, цифровизация налогов, цифровые платформы, электронная налоговая система, искусственный интеллект, блокчейн, налоговая дисциплина, экономический рост.

Kirish

Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida raqamli texnologiyalar davlat boshqaruvi tizimining barcha sohalariga, xususan soliq boshqaruviga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida iqtisodiy jarayonlarni boshqarish, nazorat qilish va tahlil qilish usullari tubdan o'zgarib bormoqda. An'anaviy soliq boshqaruvi tizimlari ko'p hollarda qog'oz hujjatlar, qo'lda qayta ishlash jarayonlari va uzoq davom etadigan tekshiruvlarga asoslangan bo'lib, bu esa ma'lumotlar aniqligi, tezkorligi va shaffofligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin edi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish esa ushbu kamchiliklarni bartaraf etish, soliq ma'murchiligi jarayonlarini soddalashtirish va boshqaruv samaradorligini oshirish imkonini bermocda.

Soliq boshqaruvini raqamlashtirish jarayoni soliq to'lovchilarni ro'yxatdan o'tkazish, deklaratsiyalarni topshirish, soliq to'lovlarini amalga oshirish, audit va nazorat faoliyatlarini zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etishni anglatadi. Elektron deklaratsiya tizimlari, avtomatlashtirilgan to'lov platformalari, elektron hisob-fakturalar, sun'iy intellekt asosidagi tahliliy tizimlar va blockchain texnologiyalarining qo'llanilishi soliq ma'lumotlarini tezkor qayta ishlash va real vaqt rejimida monitoring olib borish imkonini yaratadi. Natijada soliq ma'murchiligi jarayonlarida shaffoflik oshadi, ma'muriy xarajatlar kamayadi va soliq majburiyatlariga rioya qilish darajasi yaxshilanadi.

Global miqyosda iqtisodiyotning raqamlashtirilishi va xalqaro iqtisodiy aloqalarning kengayishi soliq boshqaruvi oldiga yangi vazifalarni qo'ymoqda. Elektron savdo, raqamli platformalar va ko'p millatli kompaniyalar faoliyati tufayli iqtisodiy operatsiyalar ko'pincha milliy chegaralardan tashqarida amalga oshirilmocda. Bu esa soliq organlari uchun iqtisodiy faoliyatni monitoring qilish va soliq bazasini to'g'ri aniqlash jarayonini murakkablashtiradi. Shu sababli zamonaviy soliq boshqaruvi tizimlari katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish, risklarni aniqlash va soliqdan qochish holatlarini kamaytirish imkonini beruvchi raqamli platformalarga tayanmoqda.

Bugungi kunda ko'plab davlatlar soliq ma'murchiligini raqamlashtirish orqali boshqaruv samaradorligini oshirishga intilmoqda. Estoniya, Hindiston, Singapur kabi davlatlarning tajribasi raqamli soliq tizimlari orqali soliq yig'imlarini oshirish, soliq to'lovchilarga qulay xizmat ko'rsatish va iqtisodiy jarayonlarni yanada shaffof qilish mumkinligini ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayoni kiberxavfsizlikni ta'minlash, infratuzilmani rivojlantirish, qonunchilikni moslashtirish va malakali mutaxassislarni tayyorlash kabi muhim masalalarni ham kun tartibiga olib chiqadi.

Soliq boshqaruvini raqamlashtirishning kontseptual modellari va raqamli platformalar asosida boshqaruv mexanizmlarini o'rganish muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi. Ushbu tadqiqot soliq ma'murchiligi jarayonlarida raqamli texnologiyalarning o'rni, ularning samaradorligi hamda iqtisodiy tizim barqarorligini ta'minlashdagi rolini tahlil qilishga qaratilgan.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi. So'nggi yillarda soliq boshqaruvini raqamlashtirish masalasi iqtisodiy tadqiqotlarda muhim ilmiy yo'nalishlardan biriga aylangan. Tadqiqotchilar axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining soliq tizimiga joriy etilishi nafaqat soliq yig'implari samaradorligini oshirishini, balki davlat boshqaruvi sifatini ham yaxshilashini ta'kidlaydilar. Ilmiy adabiyotlarda soliq ma'murchiligini modernizatsiya qilish jarayoni iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, soliq intizomini kuchaytirish va soliqdan qochish holatlarini kamaytirish bilan bog'liq muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi.

Ko'plab iqtisodchi olimlar soliq tizimini raqamlashtirish orqali ma'lumotlarni qayta ishlash tezligi va aniqligi sezilarli darajada oshishini qayd etadilar. Elektron deklaratsiya, elektron to'lov tizimlari va raqamli audit mexanizmlarining joriy etilishi soliq organlari faoliyatini avtomatlashtirishga imkon beradi. Tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, bunday texnologiyalar soliq to'lovchilar bilan davlat o'rtasidagi munosabatlarni soddalashtirib, ortiqcha byurokratik jarayonlarni qisqartiradi. Shu bilan birga, real vaqt rejimida ma'lumotlarni tahlil qilish imkoniyati soliq organlariga iqtisodiy jarayonlarni aniqroq kuzatish va samarali qarorlar qabul qilish imkonini yaratadi.

Soliq boshqaruvini raqamlashtirishning turli modellari ham keng o'rganilgan. Ba'zi tadqiqotchilar markazlashtirilgan axborot tizimlarining afzalliklarini ta'kidlab, yagona ma'lumotlar bazasi orqali soliq ma'lumotlarini tizimli tarzda boshqarish mumkinligini qayd etadilar. Boshqa olimlar esa tarqatilgan yoki markazlashtirilmagan tizimlarning ustunliklarini ko'rsatib, bunday yondashuv ma'lumotlarni xavfsiz saqlash hamda tizim barqarorligini oshirishga xizmat qilishini ta'kidlaydilar. Xususan, blockchain texnologiyasi asosida yaratilgan tizimlar ma'lumotlarning o'zgarishini ta'minlash va tranzaksiyalarni shaffof qayd etish imkoniyatlari bilan ajralib turadi.

Sun'iy intellekt va katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish texnologiyalarining soliq boshqaruvidagi o'rni ham alohida ko'rib chiqiladi. Ushbu texnologiyalar soliq to'lovchilarning xatti-harakatlarini tahlil qilish, potentsial risklarni aniqlash va soliqdan qochish holatlarini oldindan prognoz qilish imkonini beradi. Natijada soliq organlari an'anaviy tekshiruvlardan ko'ra samaraliroq bo'lgan riskga asoslangan audit tizimlarini qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Xalqaro tajribani o'rganishga bag'ishlangan ilmiy ishlarda ko'plab davlatlar soliq tizimini raqamlashtirish orqali ijobiy natijalarga erishgani qayd etiladi. Ayrim mamlakatlarda elektron deklaratsiya tizimlari orqali soliq hisobotlarini topshirish jarayoni to'liq avtomatlashtirilgan bo'lsa, boshqa davlatlarda sun'iy intellekt asosidagi tahliliy platformalar soliq nazoratini yanada samarali tashkil etishga yordam bermoqda. Bunday tajribalar soliq ma'murchiligini takomillashtirishda raqamli texnologiyalar muhim vosita ekanini ko'rsatadi.

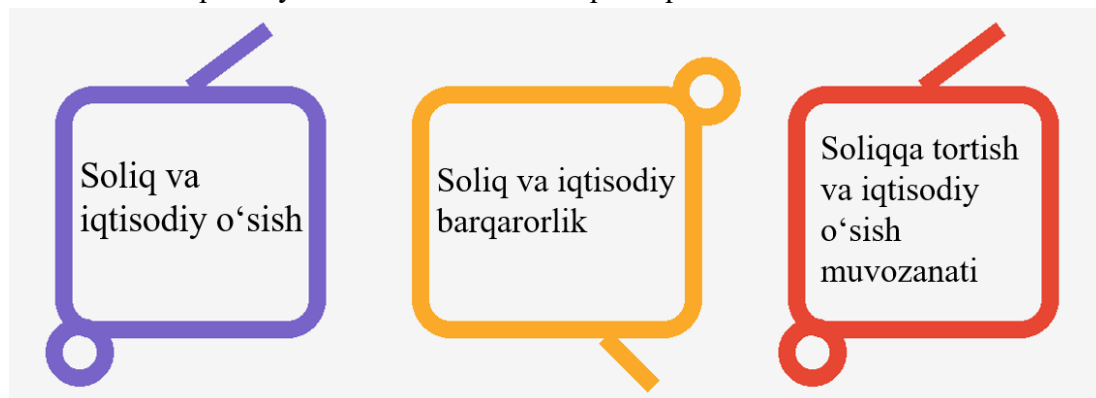
Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda soliq boshqaruvini raqamlashtirish jarayonining iqtisodiy samaradorligi hamda uning soliq tizimi faoliyatiga ta'sirini o'rganish maqsadida bir qator ilmiy-uslubiy yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida nazariy va amaliy ma'lumotlarni tahlil qilish, xalqaro tajribalarni solishtirish hamda raqamli texnologiyalarni soliq ma'murchiligiga joriy etish natijalarini baholashga qaratilgan kompleks metodologiya qo'llanildi.

Tahlil va natijalar. Raqamli texnologiyalar soliq boshqaruvini tubdan o'zgartirmoqda. An'anaviy tizimlar asosan qog'oz hujjatlar, qo'lda ishlov berish va shaxsiy tekshiruvlarga tayanadi, bu esa ko'pincha xatolar, kechikishlar va soliqdan qochish imkoniyatlarini oshiradi. Raqamli platformalar soliq yig'ish, hisobot berish, audit va compliance jarayonlarini avtomatlashtirishga imkon beradi, shuningdek ma'lumotlarni real vaqt rejimida qayta ishlash va soliq to'lovchilar bilan interaktiv aloqani ta'minlaydi. Bu transformatsiya samaradorlikni oshiradi, shaffoflikni kuchaytiradi va soliq boshqaruvining umumiy samaradorligini yaxshilaydi. Soliq boshqaruvini raqamlashtirish uchun bir nechta kontseptual modellar ishlab chiqilgan. Markazlashtirilgan raqamli model barcha soliq to'lovchilarning ma'lumotlarini yagona, birlashtirilgan bazada saqlaydi, bu standartlashtirilgan hisobot berish, markazlashtirilgan audit va compliance monitoringni ta'minlaydi. Ushbu yondashuv xatolar va takrorlanishni kamaytiradi, ammo

yagona nuqtada xatolik yuzaga kelish xavfi tufayli kuchli kiberxavfsizlikni talab qiladi. Markazlashtirilmagan yoki tarqatilgan model ma'lumotlarni hududiy ofislar yoki bo'limlar bo'ylab saqlaydi va ko'pincha blockchain texnologiyasidan foydalanadi.

Raqamli platformalar bu modellarni qo'llab-quvvatlaydi. Elektron deklaratsiya tizimlari soliq to'lovchilarga deklaratsiyalarni onlayn topshirish imkonini beradi, xatolarni kamaytiradi va jarayonni tezlashtiradi. Avtomatlashtirilgan to'lov tizimlari banklar va raqamli hamyonlar bilan integratsiyalashib, soliq yig'ishni soddalashtiradi. Ma'lumotlar tahlili va sun'iy intellekt vositalari soliq organlariga soliq to'lovchilarning xulqini o'rganish, firibgarlik naqshlarini aniqlash va daromadlarni prognozlash imkonini beradi. Blockchain yechimlari xavfsiz, shaffof va o'zgarmas yozuvlarni ta'minlab, ishonch va hisobdorlikni oshiradi. Bulutli soliq boshqaruvi tizimlari hududlar bo'ylab real vaqtga asoslangan kirish va moslashuvchanlikni ta'minlaydi.

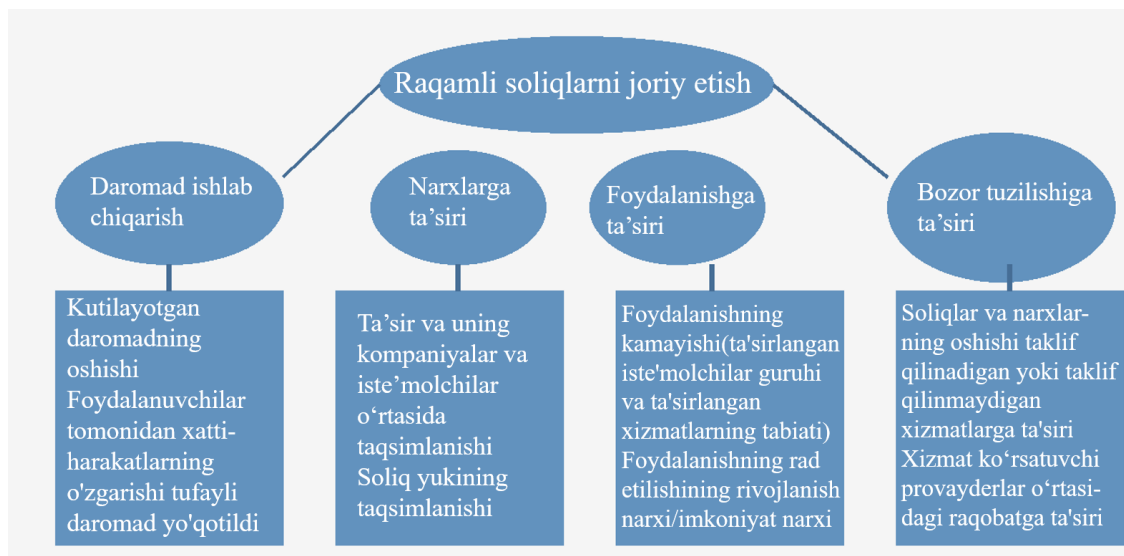
Soliq siyosatining iqtisodiy o'sish va barqarorlikka ta'siri murakkab va ko'p qirrali hisoblanadi. Ba'zi hollarda soliqlar iqtisodiy o'sishni sekinlashtirishi mumkin, boshqalarida esa uni rag'batlantirishi va barqarorlikni ta'minlashi mumkin. Soliqlar va iqtisodiy o'sish o'rtasida muvozanatni to'g'ri topish orqali hukumatlar o'z iqtisodiyotlarini farovon va barqaror qilishlari mumkin.

1-rasm. Soliqqa tortishning iqtisodiy o'sish va barqarorlikka ta'siri

Raqamlashtirishning afzalliklari samaradorlikni oshirish, shaffoflikni kuchaytirish va soliq to'lovchilarni faol jalb qilishdir. Avtomatlashtirish ma'muriy xarajatlarni va kechikishlarni kamaytiradi, real vaqt ma'lumot monitoringi compliance va daromad yig'ishni yaxshilaydi. Raqamli tizimlar siyosat ishlab chiqaruvchilarga keng qamrovli tahlillarga asoslangan amaliy tavsiyalar beradi va masofaviy xizmat ko'rsatish orqali byurokratiyani kamaytiradi. Shunga qaramay, ba'zi muammolar mavjud: ma'lumotlarni himoya qilish va kiberxavfsizlikni ta'minlash, ayrim hududlarda infratuzilma cheklovlari, xodimlarni yangi raqamli vositalarga o'rgatish, o'zgarishga qarshilik va qonunchilikni elektron tranzaksiyalar va raqamli auditlarga moslashtirish zarurati.

Dunyo misollari raqamli soliq platformalarining samaradorligini ko'rsatadi. Estoniya e-Tax tizimi to'liq onlayn deklaratsiya, to'lov va soliq boshqaruvi amalga oshiradi. Hindiston GST Network mahsulot va xizmatlar uchun faktura va deklaratsiyalarni integratsiya qiladi. Singapur IRAS platformasi risk baholash va compliance monitoring uchun sun'iy intellekt tahlilidan foydalanadi. Kelajakda sun'iy intellekt va mashinani o'rganish orqali prognozlash, blockchain yordamida xavfsiz markazlashtirilmagan yozuvlar, aqlli shahar tizimlari bilan integratsiya va bulutli platformalar orqali moslashuvchan soliq xizmatlari kengayadi.

2-rasm. Raqamli soliq tizimining ta'sirlari.

Soliq boshqaruvini raqamlashtirish faqat texnologiyani joriy qilish emas, balki boshqaruv, compliance va soliq to'lovchilar bilan aloqani strategik tarzda o'zgartirishdir. Kontseptual modellar markazlashtirilgan, tarqatilgan, integratsiyalashgan yoki prognozlash tizimlarini amalga oshirish uchun strukturaviy asos yaratadi va raqamli platformalar bu jarayonlarda samaradorlik, shaffoflik va chidamlilikni oshiradi.

Soliq jarayonlarini avtomatlashtirish, ma'lumot manbalarini integratsiyalash va nazorat mexanizmlarini kuchaytirish maqsadida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llashni anglatadi. Ushbu transformatsiya elektron ro'yxatdan o'tish, elektron deklaratsiya topshirish, elektron to'lov, elektron fakturalash va real vaqt rejimida tranzaksiyalarni hisobot qilishni o'z ichiga oladi. Bunday texnologiyalar soliq organlariga iqtisodiy sektorlar bo'ylab tranzaksion ma'lumotlarni aniq va bir xilda qayd etishga imkon beradi.

So'nggi global tajribalarda majburiy elektron fakturalash, sun'iy intellekt asosida xavf profilini aniqlash, tranzaksiyalarni izlash uchun blockchain texnologiyalari va bulutli soliq platformalari keng qo'llanilmoqda. Ushbu yangiliklar soliq organlariga katta hajmdagi ma'lumotlarni samarali boshqarish va soliqdan qochish hamda firibgarlik imkoniyatlarini kamaytirishga yordam beradi. Sun'iy intellekt asosidagi tahlillar anormal naqshlarni aniqlash va yuqori xavfli soliq to'lovchilarni belgilash orqali riskga asoslangan auditlarni qo'llab-quvvatlaydi.

Rivojlanayotgan iqtisodiyotlar uchun raqamli transformatsiya mavjud eski tizimlarni modernizatsiya qilishda tejamkor yechimlar ham beradi. Bulutli hisoblash va mobil ilovalar infratuzilma xarajatlarini kamaytiradi hamda texnologik resurslari cheklangan soliq to'lovchilar uchun kirishni kengaytiradi.

Soliq boshqaruvining samaradorligini oshirish, soliq majburiyatlariga rioya qilishni optimallashtirish va milliy boshqaruv qobiliyatlarini kuchaytirish uchun asosiy vosita sifatida so'nggi yillarda akademik hamjamiyat tomonidan keng e'tibor qozondi. Soliq boshqaruvining raqamlashtirilishi nafaqat soliq daromadlarini oshiradi, balki boshqaruv samaradorligini kuchaytiradi, soliq majburiyatlariga rioya qilishni mustahkamlaydi va umumiy soliq tizimini optimallashtiradi. Masalan, Guegan, Frunza va Thiebaut Buyuk Britaniyada Qo'shilgan qiymat solig'i yig'ish tizimida ma'lumot texnologiyalarini joriy

etishni tahlil qilib, bu chora korporativ soliq majburiyatlariga rioya qilishni sezilarli darajada yaxshilashini va soliqni to'lamaslik holatlarini kamaytirishini aniqladilar.

Raqamlashtirish va globalizatsiya milliy chegaralardan tashqarida amalga oshiriladigan iqtisodiy faoliyatning ulushi keskin oshishiga sabab bo'ldi. Turli biznes modellar kompaniyalarga, hatto shaxsiy shaxslarga ham o'z yashash mamlakatlaridan tashqarida daromad olish yoki iste'mol operatsiyalarini amalga oshirish imkonini beradi. Bunga ko'p millatli kompaniyalar faoliyati, onlayn savdo faoliyati, ulashish iqtisodiyoti platformalaridan foydalanish va boshqa shunga o'xshash faoliyatlar kiradi. Soliq organlari ushbu turdagi faoliyatlar bo'yicha milliy chegaralardan tashqaridagi axborot oqimlarini to'plash bilan bog'liq muammolarga duch keladi.

Xulosa

Raqamli texnologiyalarni soliq boshqaruviga joriy etish zamonaviy iqtisodiy tizimlar uchun muhim strategik yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Raqamlashtirish soliq ma'murchiligi jarayonlarini sezilarli darajada soddalashtirib, ularning samaradorligi va shaffofligini oshirishga xizmat qiladi. An'anaviy, asosan qog'oz hujjatlarga asoslangan tizimlar ko'plab byurokratik jarayonlarni talab qilgan bo'lsa, raqamli platformalar orqali soliq hisobotlari, to'lovlar va nazorat jarayonlarini avtomatlashtirish imkoniyati paydo bo'lmoqda. Natijada ma'muriy xarajatlar kamayadi, xatoliklar soni qisqaradi va soliq tushumlari ustidan nazorat yanada kuchayadi.

Elektron deklaratsiya, avtomatlashtirilgan to'lov tizimlari, sun'iy intellektga asoslangan tahliliy vositalar hamda blockchain texnologiyalari soliq organlarining faoliyatini modernizatsiya qilishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu texnologiyalar katta hajmdagi ma'lumotlarni tez va aniq qayta ishlash, soliq to'lovchilarning xatti-harakatlarini tahlil qilish hamda soliqdan qochish yoki firibgarlik holatlarini erta aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, bulutli platformalar va mobil texnologiyalar soliq xizmatlaridan foydalanishni yanada qulaylashtirib, soliq to'lovchilar bilan davlat organlari o'rtasidagi aloqani mustahkamlaydi.

Xalqaro tajriba raqamli soliq tizimlari samaradorligini yaqqol namoyon etmoqda. Turli davlatlarda joriy etilgan elektron soliq platformalari soliq yig'imlarini oshirish, ma'muriy jarayonlarni tezlashtirish hamda soliq intizomini mustahkamlashga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bu esa raqamli transformatsiya nafaqat texnologik yangilanish, balki davlat boshqaruvining muhim institutsional islohoti ekanligini ko'rsatadi.

Raqamlashtirish jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash, kiberxavfsizlikni kuchaytirish, infratuzilma imkoniyatlarini kengaytirish hamda kadrlarning raqamli ko'nikmalarini oshirish zarur. Bundan tashqari, mavjud qonunchilikni elektron operatsiyalar va raqamli audit jarayonlariga moslashtirish ham muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. OECD. (2019). *Tax Administration 2019: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies*. Paris: OECD Publishing.
2. Guegan, D., Frunza, M., & Thiebaut, B. (2019). The use of information technology in value added tax collection and its impact on tax compliance. *Journal of Financial Crime*, 26(4), 1080–1094.
3. Bird, R. M., & Zolt, E. M. (2015). Technology and Taxation in Developing Countries: From Hand to Mouse. *National Tax Journal*, 68(3), 791–821.

4. IMF. (2020). *Digitalization and Tax Administration: Improving Efficiency and Compliance*. Washington, DC: International Monetary Fund.
5. OECD. (2020). *Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration*. Paris: OECD Publishing.
6. Vassilev, A., & Dimitrov, P. (2021). Digital transformation in tax administration and its impact on fiscal transparency. *Economic Studies Journal*, 30(2), 45–59.
7. Tanzi, V., & Casanegra de Jantscher, M. (2018). Presumptive Income Taxation: Administrative, Efficiency, and Equity Aspects. *World Bank Research Observer*, 13(1), 45–58.
8. World Bank. (2021). *Digital Government and Tax Administration Reform*. Washington, DC: World Bank Publications.
9. Awasthi, R., & Engelschalk, M. (2018). *Taxation and the Digital Economy: Issues and Policy Options*. Washington, DC: World Bank.
10. Keen, M., & Slemrod, J. (2017). *Optimal Tax Administration*. Washington, DC: International Monetary Fund.